

georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/ (дата звернення: 20.07.2022).

11. Hrytsai S. Classification of elements of the latest digital financial technology. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. Вип. 1, № 2. С. 1–15. DOI:10.46299/j.isjpp.20220102.1.

12. Hrytsai S. Classification of virtual assets in Ukraine. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. Вип. 30, № 1. С. 135–152. DOI:10.31359/1993-0909-2023-30-1-135.

13. Hrytsai S. Outline of the classification of virtual assets in Ukraine. *Proceedings of the XXI International Scientific and Practical Conference Actual priorities of modern science, education and practice*. (Paris, France, 31.06.2022). Paris, France : International Science Group, 2022. DOI:10.46299/ISG.2022.1.21. С. 288–290.

14. Hrytsai S. The place of virtual assets in the structure of digital financial technology. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Вип. 1, № 3. С. 34–48. DOI:10.46299/j.isjmef.20220103.3.

15. Регулювання ринку криптоактивів. Регламент MiCA 2022. *L&M Finance Group ua*. 19.10.2022. URL: <https://lmfgr.com/tpost/ezucha2ia1-regulyuvannya-rinku-kriptoaktivv-reglame> (accessed 26/01/2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-50>

HARMONIZATION OF THE UKRAINIAN LEGISLATION AND THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF LIABILITY

ГАРМОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Zadnipriana-Korinna M. Yu.

*PhD, Associate Professor at the
Department of Economics and Law
National University
of Food Technologies
Kyiv, Ukraine*

Задніпріана-Корінна М. Ю.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри економіки і права
Національний університет
харчових технологій
м. Київ, Україна*

Правові засади гармонізації українського законодавства з законодавством Європейського Союзу були закладені у 90-х роках ХХ ст. Вимоги щодо гармонізації українського законодавства з

законодавством Європейського Союзу отримали закріплення в національному законодавстві з 1996 р., що пов'язано з укладанням Тимчасової угоди між Україною та Європейськими Співтовариствами про торгівлю та торговельне співробітництво. Аналогічні засади гармонізації українського законодавства отримали подальшу фіксацію і в Угоді про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами № 237/94-ВР від 10 листопада 1994 р. [3]. Ці вимоги відповідають взятим Україною зобов'язанням привести законодавство у відповідність до Копенгагенських критеріїв, схвалених на Саміті Європейської Ради в 1993 р. [4], відповідно до яких необхідно не тільки гармонізувати (шляхом адаптації) норми законодавства, а й сформувати спільні принципи, цінності і правову культуру. Завдання гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу було зазначено одним з основних завдань третього етапу адаптації, визначеного Постановою Кабінету Міністрів України «Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 16 серпня 1999 р. № 1496. До пріоритетних сфер, що потребують забезпечення відповідності законодавства України зобов'язанням, визначеним в «Угоді про партнерство і співробітництво з Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами» належать: законодавство про підприємницьку діяльність, захист конкуренції, банкрутство, захист прав інтелектуальної власності, митне регулювання, транспорт, зв'язок, стандарти, сертифікації. Тому постає актуальне питання щодо розроблення та закріплення в законодавстві України низку важливих принципів юридичної відповідальності, що першочергово стосуються правового регулювання означених сфер, а також забезпечують дотримання встановлених правил, процедур та порядків для всіх суб'єктів відповідних правовідносин на засадах рівності, справедливості, забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

У сфері перегляду підстав юридичної відповідальності та порядку притягнення до неї суб'єктів правовідносин було проведено значну кодифікаційну роботу як в окремих країнах Європейського Союзу, так і на національному рівні. З метою приведення у відповідність до положень означених регламентів і директив сформовано спільні вимоги Європейського Співтовариства до притягнення до юридичної відповідальності не тільки приватних осіб, а й держави, її посадових осіб за прийняті рішення та вчиненні діяння, встановлено порядок відшкодування шкоди потерпілим особам (на відміну від сплати штрафу на користь держави). Розвиток доктринальних засад інституту юридичної відповідальності також посідає важливе місце у

дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених різним аспектам трансформації галузевих інститутів адміністративної та кримінальної відповідальності, відмежуванню підстав цивільної, дисциплінарної, матеріальної, моральної та інших видів відповідальності. До зазначених видів юридичної відповідальності, що були розвинуті у вітчизняній теорії держави та права і галузевих науках, приєднуються нові види відповідальності – відповідальності політичної, відповідальності державних службовців, відповідальності органів державної влади перед громадянами, відповідальності за шкоду, заподіяну майном (у тому числі джерелами підвищеної небезпеки), що належить органам державної влади.

Гармонізація законодавства України з законодавством Європейського Союзу в частині останніх видів відповідальності ускладнена відсутністю розробки означених положень у доктрині та відсутністю нормативного закріплення необхідної бази порівняння, хоча окремі положення останніми роками почали проникати в систему законодавства. Тому в цьому сегменті має відбутися часткова імплементація принципів, презумпцій, порядку притягнення до таких видів відповідальності з урахуванням європейських стандартів, закріплених у відповідному секторальному законодавстві Європейського Союзу.

У контексті гармонізації принципів несення юридичної відповідальності необхідно наголосити на унеможливленні притягнення до юридичної відповідальності за вчинення одного і того самого діяння двічі (принцип «non bis in idem»), що був розвинений у країнах континентальної правової системи та закріплений у судовій практиці Європейського суду з прав людини. На відміну від означеного принципу, у вітчизняній доктрині та правозастосовчій практиці досі зберігається можливість «подвійної» відповідальності, що настає за скоєння особою правопорушення, наприклад адміністративного і цивільного деліктів, а у окремих випадках – адміністративного правопорушення (проступку) та злочину. Аналогічно «подвійна» відповідальність критично оцінювалася у працях радянських вчених, зокрема порушення ст. 174 Кодексу України про адміністративні правопорушення – поранення людини внаслідок порушення правил використання вогнепальної зброї, визначених згаданою статтею [1]. Адже є підстави для одночасного притягнення цього суб'єкта за вчинення правопорушення (проступку) та злочину. Отже, в процесі гармонізації законодавства України з системою законодавства Європейського Союзу важливо враховувати вимоги принципу «non bis in idem» та сформовані щодо нього правила застосування.

Значної трансформації мають зазнати і принципи відповідальності, закріплені у галузевих інститутах фундаментальних галузей вітчизняного права. Комплексний перегляд змісту основоположних засад (принципів) та порядку притягнення до відповідальності відповідає програмним документам та концепціям галузевих реформ, що використовуються як практичні інструменти досягнення «поліпшення економічного та соціального становища, зміцнення законності та правопорядку, утвердження в Україні принципів верховенства права, справедливості та гуманізму, пріоритету прав та свобод людини і громадянина, розбудови правової держави і становлення громадянського суспільства» [2, с. 3]. Складність виконання означеного завдання обумовлена тим, що майже за двадцять років не були розроблені і запропоновані практики суттєві теоретичні знання про концепції адміністративного проступку, які б відповідали програмним політичним завданням і конституційним вимогам, щодо оновлення законодавства у напрямку визнання головним обов'язком держави забезпечення прав і свобод людини.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Верховна Рада УРСР, Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
2. Процесуальний примус в адміністративній відповідальності: монографія / В. К. Колпаков(та ін.). Х.: Харків юридичний, 2011. 416 с.
3. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14. 06. 1994 р., Бюлетень законодавства і юридичної практики України, 2003. 241 с.
4. Materials of the Russian-French conference on development and the administrative law process in Russia and France / Clermont Ferrand, 2014, Режим доступу : <http://www.comitasgentium>